

História a špecifiká športového manažmentu

Študijné materiály boli vypracované v rámci projektu KEGA: 025ŽU-4/2022 Tvorba interaktívneho programu so zameraním na športový manažment na báze IKT a WEB technológií.

ŽILINSKÁ UNIVERZITA V ŽILINE
Fakulta riadenia
a informatiky

Katedra manažérskych teórií

Obsah:

- 1. História športového manažmentu**
- 2. Špecifiká športového manažmentu**
- 3. Vývoj športového manažmentu na Slovensku**

1. História športového manažmentu

Kedy vznikol
športový
manažment?

Prvé olympijské hry – 776 p.n.l.

Kedy vznikol športový manažment?

Prvé olympijské hry = **prvé prvky športového manažmentu**

- organizovanosť,
- súťaž,
- výhra,
- konkurencia,
- idolizácia, atď.

The Jockey club - 1750

Kedy vznikol športový manažment?

Prvé športové kluby = **počiatky športového manažmentu**

- najskôr nastavenie členstva (18. st.);
- neskôr štandardizácia nastavenia celkových pravidiel fungovania (19. st.)

PŠ: Dostihy plnokrvníkov 1/2

- dostihy prilákali **široké a rôznorodé publikum**
- **vstupné sa nevyberalo** = spočiatku sa za účasť na pretekoch neplatilo
- **miestny klubový systém** = preteky organizovali miestne kluby
- preteky existovali len pre **zábavu**, **nie** pre **finančný zisk** = v začiatkoch neboli dostihy komerčným podnikom
- rozvoj železníc v 30. rokoch 19. storočia umožnil koňom súťažiť na národnej úrovni

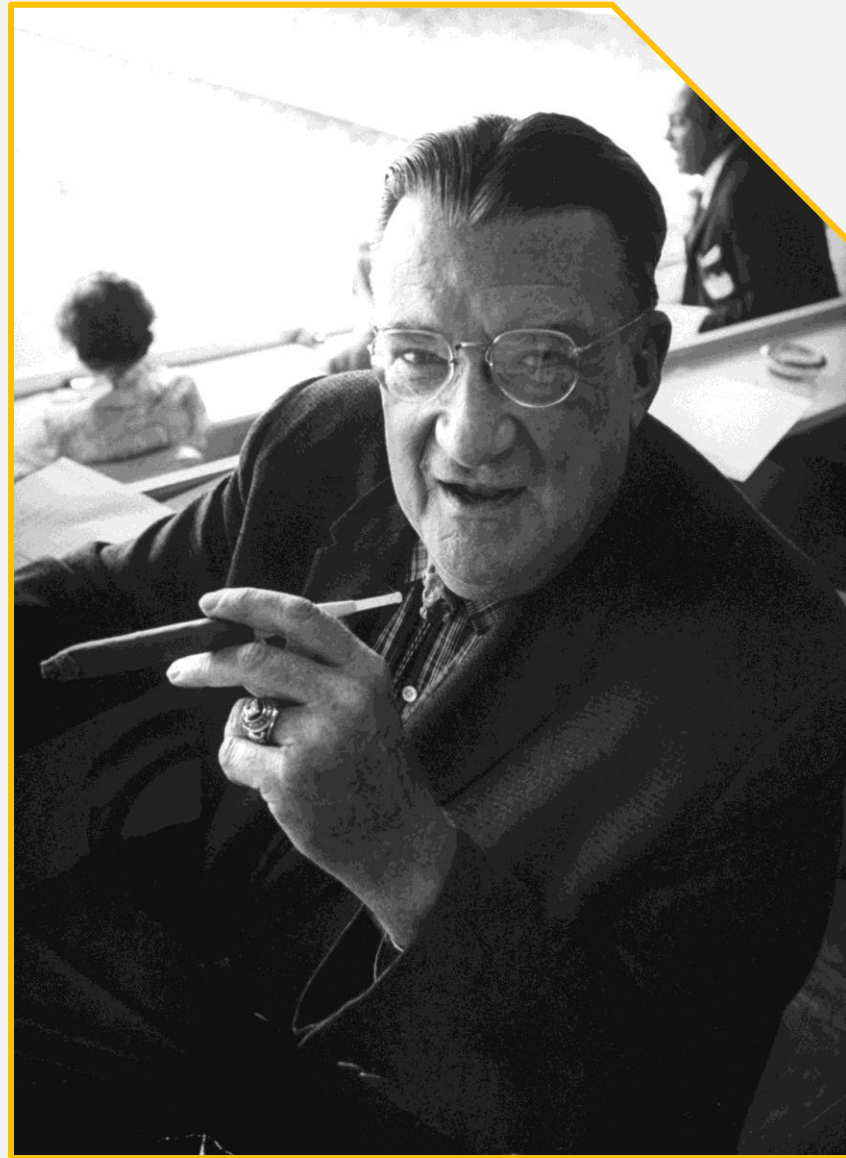
Túžba majiteľov chovať a trénovať rýchle kone a rastúca zložitost' hazardných hier viedli k **zložitejšiemu klubovému systému**.

PŠ: Dostihy plnokrvníkov 2/2

- začali vznikat' spory a rôzne pravidlá (rôzne zisky, zložitost', atď.)
- odpoveďou bolo **poverenie riadenia** nad dostihmi tzv. **Jockey Club**
- urovnávanie sporov, stanovovanie pravidiel, určovanie oprávnenosti, vymenovanie funkcionárov, regulácia chovu a tresty pre nečestných účastníkov
- **organizovanie, sponzorovanie a propagácia miestnych podujatí**
- splnil potrebu silného **národného riadiaceho orgánu** na stanovenie pravidiel, noriem a mechanizmu na riešenie sporov
- zároveň slúžil ako model pre **širšie praktiky riadenia športu** v Anglicku

James G. Mason a Walter O'Malley – 1957

Kedy vznikol športový manažment?

James G. Mason a Walter O'Malley = **prvotné myšlienky o fungujúcom odbore športového manažmentu** na univerzite (1957)

- **neexistoval** reálne **žiaden edukačný smer**, ktorý by sa venoval téme športového manažmentu

- **1966 = prvý magisterský program** v oblasti športového manažmentu bol založený na univerzite v Ohio

- neskôr vytvorili Biscayne College (dnes St. Thomas University) a St. John's University, bakalárske programy športového manažmentu; University of Massachusetts-Amherst nasledovala a zaviedla celkovo druhý magisterský program v roku 1971

Ako
definujeme
športový
manažment?

Will Carling
bývalý hráč rugby

Úspech v
manažmente a
úspech v športe
vychádzajú z
rovnakých
základných
princípov.

Ako definujeme športový manažment?

*„Manažment v športe zahŕňa **manažérske zručnosti** a **aktivity** pri riadení športovej organizácie s výrazným akcentom na kooperáciu s **relevantnými zainteresovanými stranami** pri **dosahovaní stanovených cieľov špecifických** pre prostredie športu.“*

-

Varmus a Adámik (2023) – Manažment športových organizácií 2

Ako definujeme športový manažment?

- riadenie športových organizácií podlieha **dvom historickým prístupom**
  1. riadenie športových organizácií ako **klasických podnikov** = znaky športu nie sú relevantné
  2. riadenie športových organizácií, kde **šport považujeme za unikátny** = znaky športu hrajú kľúčovú úlohu pri riadení organizácie
- manažéri musia **udržiavať rovnováhu medzi finančnými a športovými výsledkami**

2.

Špecifiká športového manažmentu

Čo odlišuje
klasický
manažment
od športového
manažmentu?

Špecifiká športového manažmentu

1. Iracionálne vášne
2. Zisk alebo výhra
3. Konkurenčná rovnováha
4. Variabilná kvalita
5. Antikonkurenčné správanie
6. Lojalita k značke
7. Stotožňovanie a napodobňovanie
8. Slepý optimizmus
9. Technológie
10. Dostupnosť

Iracionálne vášne

- výrazne **emócie** a **intenzita**

Príklad: popularita cyklistiky na Slovensku

- Peter Velits (výsledky na Vuelte, MS v časovke tímov)
- Peter Sagan (Tour de France, MS jednotlivcov)
- rast popularity cyklistiky (*Najpreferovanejšie praktizované športy = 1.miesto; Frekvencie praktizovania top 15 športov – 2022 = 1.miesto; Najodporúčanejšie športy deťom = 2.miesto*)

Zisk alebo výhra

- rozdiel ako je meraná **výkonnosť organizácií**
- aj napriek zápornému zisku (strate) vie byť športová organizácia úspešná
- v športe väčšinou rozhodujú najmä **športové výsledky**

Príklad: ŠK Slovan Bratislava

- 13 titulov (najviac zo Slovenska) – 5x za sebou
- trikrát za sebou v pohárovej Európe (konferenčná liga)
- oproti roku 2022 zvýšil klub stratu o 414% = - 6,532 mil.€

Konkurenčná rovnováha

- prostredie, v ktorom športové organizácie fungujú sa snaží prispôbovať potrebám všetkých
- prevencia voči prílišnej dominancii niektorých klubov

Príklad: platový strop NHL

- relatívne rovnomerné rozdelenie hviezdnych hráčov
- Pittsburgh Penguins (15/16; 16/17); Tampa Bay Lightning (19/20; 20/21)

Variabilná kvalita

- v podnikateľskom prostredí existuje len **malá variabilita v kvalite**
- v športovom prostredí je to často iné
- táto variabilita **môže pomáhať**, ale aj **škodiť**

Príklad: Muhammad Ali a Sonny Liston

- dlho očakávaný zápas
- mal byť zárukou kvality
- skončil po asi dvoch minútach = zmiešané pocity divákov
- podobný príklad aj na česko-slovenskej scéne Attila Végh a Karlos Vémola

Antikonkurenčné správanie

- konkurencia v športe prináša **pozornosť divákov, sponzorov**, atď.
- súperiace kluby **vytvárajú hodnotu spoločne**, nikdy nie osobitne

Príklad: ŠK Slovan Bratislava vs. FC Spartak Trnava

- najväčšie derby vo futbale na Slovensku
- zápasy označované ako pravidelne rizikové
- kvalita kádra oboch mužstiev hrá minimálnu rolu
- spoločné aktivity klubov pri promovaní pred, počas aj po stretnutí

Lojalita k značke

- fanúšik len málokedy mení svoje **športové preferencie**
- platí, že sa dodržiava postupnosť **šport-klub-športovec**
- **krížová elasticita** dopytu je v športe len **veľmi malá**

Príklad: MŠK Žilina

- pomerne veľká fanúšikovská základňa
- politika klubu je založená na predaji hráčov nie dlhodobých úspechoch
- fanúšikovia nenavštevujú zápasy najvyššej súťaže (bojkot fanúšikov)
- naopak veľmi vysoké návštevy zápasov mládežníckej ligy majstrov

Stotožňovanie a napodobňovanie

- identifikácia cez nosenie dresov a suveníry svojich obľúbených tímov
- často je možné identifikovať rodinné tradície (podpora “rodinného“ klubu)

Príklad: Manchester United a Real Madrid

- predaj počtu dresov v miliónoch
- <https://www.youtube.com/watch?v=KIILMLqgTH4>

Slepý optimizmus

- tendencia **dôverovať** danému klubu
- **výkonnosť** a **situácia** nehrá rolu

Príklad: Majstrovstvá sveta v hokeji

- Slovensko pravidelne končí na 8-9. mieste
- sila kádra a ani skúsenosti nehrajú rolu
- reportáž v televízií = minimálne získ medaily
- zachránil nás zápas s najslabším mužstvom (Taliansko)
- realita = 14. miesto (najhoršie v histórii na MS)

Technológie

- technológie v športe dnes určujú kto bude úspešný
- dôležité je, že technologický postup dnes rastie exponenciálne
- = kto zavádza technológie neskoro, stráca konkurenčnú výhodu

Príklad: Informačný systém športu

- dlh na športovej infraštruktúre predstavuje asi pol miliardy
- neexistuje relevantná databáza športovej infraštruktúry
- chýbajú kritické dáta
- opačný príklad ponúka Dánsko = dôkladne zmapovaná situácia

SLOVENSKÝ
ŠPORTOVÝ PORTÁL
sport.gov.sk

STATISTICS
DENMARK

Dostupnosť

- produkčná krivka s nízkou elasticitou
- potreba realizovať aktuálny marketing (podľa udalosti, zápasu)

Príklad: Green Bay Packers (americká NFL)

- pravidelný účastník play-off
- v sezóne 17/18 prvýkrát po desiatich rokoch nepostup
- zisk klubu klesol oproti predchádzajúcej sezóne o 50%

3.

Vývoj športového manažmentu na Slovensku

Vývoj športového manažmentu na Slovensku

- neexistuje aktuálne presne zadefinovanie delenia vývoja na Slovensku
- je možné, ale sledovať zmeny vďaka politike štátu vo **vzťahu športu ku financiám**
- celkovo je možné toto delenie rozdeliť na **tri historické obdobia**:
  1. obdobie Československej socialistickej republiky (1948–1989)
  2. obdobie Česko-slovenskej federatívnej republiky (1990–1992)
  3. obdobie Slovenskej republiky (1993–2015)

Československá socialistická republika (pozitíva)

- Značné legislatívne podchytenie športu.
- Vytvorenie rozličných štátnych orgánov, ktoré spravovali rôzne časti športu.
- Nárast počtu vyškolených odborníkov (pedagógov, trénerov, funkcionárov) cez školské, ale aj telovýchovné inštitúcie.
- Rozvoj vedeckovýskumnej základne.
- Posilnenie vzťahu záujmovej a povinnej telesnej výchovy.
- Zavedenie strategického plánovania v športe.
- Udržiavanie prvkov demokratizmu v športových organizáciách (čiastočné).

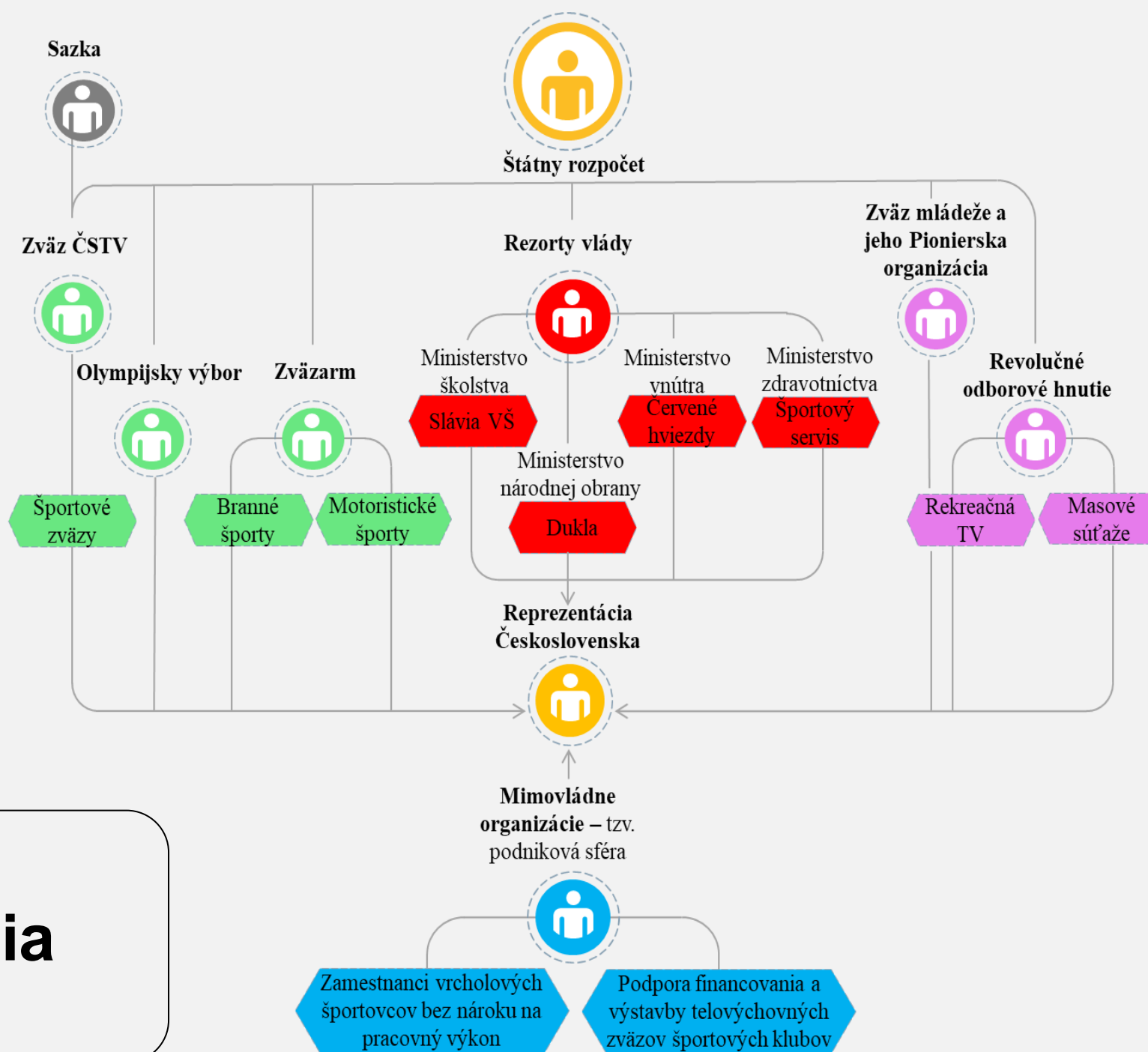

Československá socialistická republika (negatíva)

- Úplná podriadenosť športu štátostrane KSČ.
- Nadradenosť administratívneho aparátu voči odborne erudovanej báze dobrovoľných funkcionárov.
- Duplicita štátnej a dobrovoľnej sféry a následné kompetenčné spory.
- Častá reorganizácia súťaží (najmä v r. 1948-1956).
- Dogmatické preberanie sovietskych skúsenosti, v našich podmienkach často neaplikovateľných.
- Kampaňovitosť činnosti a ich formálne evidovanie, kamuflovanie štatistik o podujatiach a stave členstva.
- Pretrvávajúci nedostatok objektov a odborníkov pre telovýchovno-športový proces.
- Úpadok rekreačných aktivít.
- Nedemokratické dosadzovanie kádrov do riadiacich orgánov hnutia.
- Ignorovanie slovenských požiadaviek na rovnocenné zastúpenie.
- Klamné proklamovanie amaterizmu a tajná distribúcia dopingu zo strany štátu.

1948–1990

Model financovania športu

Česko-slovenská federatívna republika (pozitíva)

- Decentralizácia a deetatizácia športu
- Odstránenie militarizácie športu
- Humanizácia športu
- Reakcia na zvyšujúcu sa komercializáciu, podnikateľskú činnosť a sponzoring

Česko-slovenská federatívna republika (negatíva)

- Nedostatočné financovanie.
- Ne-koordinovanosť spolupráce.
- Rozpredávanie majetku.
- Malá podpora štátu.
- Absencia stabilného a transparentného modelu financovania.
- Absencia koncepcie smerovania športu.
- Ekonomická náročnosť športovania.
- Redukcia športových krúžkov.
- Zánik tréningových centier.

Slovenská republika 1993–2004 (pozitíva)

- Výťažok z lotérií na šport (vo výške min. 50%).
- Vybudovanie systémov mimovládnych organizácií starajúcich sa o šport.
- Demokraticizácia športu.
- Decentralizácia športu.
- Akceptovanie medzinárodných aktivít Rady Európy.

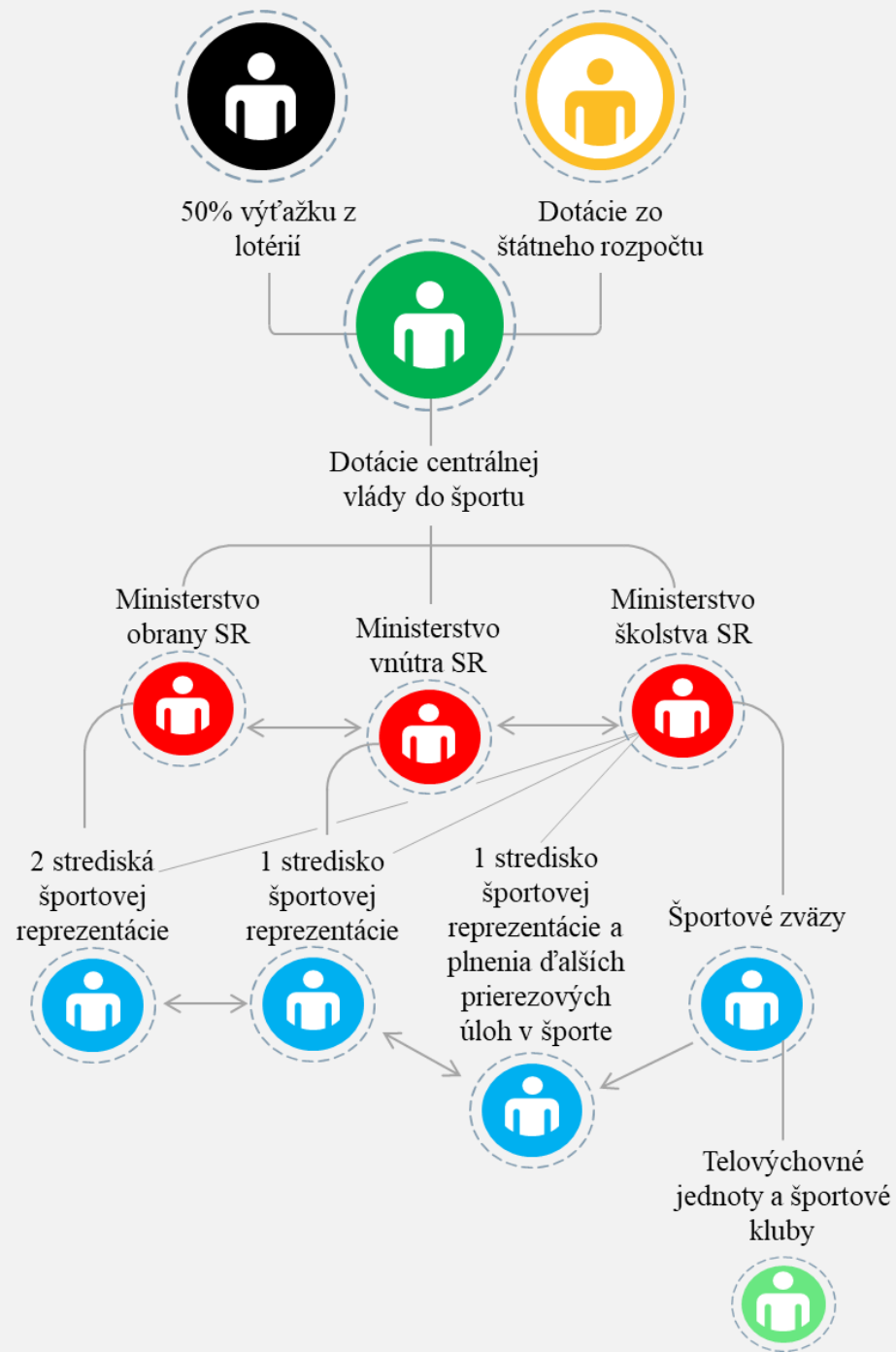

Slovenská republika 1993–2004 (negatíva)

- Nesystematická podpora štátu.
- Zložitá organizačná štruktúra športu a jeho financovania.
- Nedokonalosť zákonov vo vzťahu ku športu.
- Nedostatočné fungovanie športového marketingu (bol založený hlavne na kamarátskych vzťahoch).
- Nedostatok športových objektov, v ktorých by sa mohla realizovať špičková športová príprava, a ktoré by mohli byť dejiskom vrcholných podujatí.
- Nedostatočné servisno-metodické zabezpečenie.
- Nedostatočná odborná starostlivosť o talenty a špičkových športovcov, nedostatok kvalitných trénerov a metodikov.
- Úzka základňa vrcholového športu, vyplývajúca zo všeobecne sťažených podmienok na športovanie a z nedostatočnej starostlivosti o mládež a športové talenty.

1993–2004

Model financovania športu

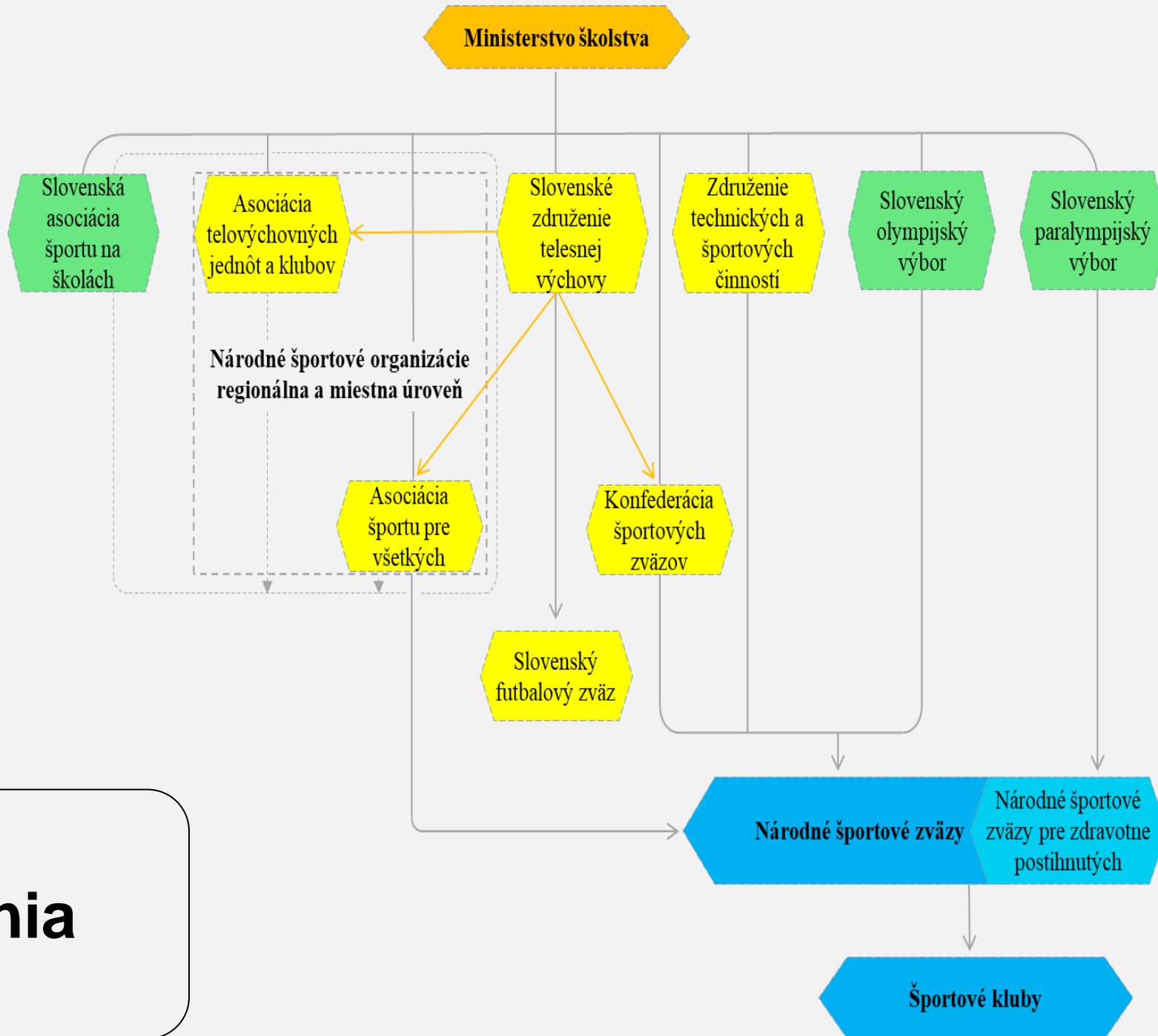
Slovenská republika 2004–2015

- po roku 2004 vznikol nový model, ktorý z malej časti určité zbytočné systémové prvky
- financovanie ostávalo stále poddimenzované a štruktúra financovania chaotická a navyše neefektívna
- celkovo šport bojoval najmä s týmito externalitami:
  - Zložitá, neprehľadná a veľmi rozvetvená organizačná a riadiaca štruktúra.
  - Absencia generálnej štátnej stratégie v oblasti rozvoja športu.
  - Neschopnosť prijať zmysluplný zákon o športe.
  - Nedostatočné financovanie, slabá materiálno technická základňa a nefunkčná infraštruktúra.
  - Tendenčný pokles členskej základne v takmer všetkých športových odvetviach.

2004–2015

Model financovania športu

Ďakujem za pozornosť!